

Ulkoministeri Timo Soini
Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen

cc: yksikönpäällikkö Nina Nordström, yksikönpäällikkö Krista Oinonen, lainsäädäntöneuvos Janina Hasenson, kaupallinen neuvos Kent Wilska

Vetoamus järjestöiltä: YK:n monikansallisia yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskeva sitova sopimus

Hyvä ministeri Soini, hyvä ministeri Mykkänen,

Pidämme tervetulleena selvitystyötä, jota YK:n hallitustenvälisen työryhmä on kahden viime vuoden aikana tehnyt monikansallisia yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevan sitovan sopimuksen osalta. Työryhmän seuraavassa kokouksessa 23.-27. lokakuuta alkavat neuvottelut sopimuksen sisällöstä ja laajuudesta.

Osa yrityksistä on mukana toiminnassa, josta seuraa ympäristön saastumista, maakaappauksia, pakkotyövoiman käyttöä, uhka lääkkeiden ja terveydenhuollon saatavuudelle, piittaamattomuutta työläinsäädännöstä sekä jopa väkivaltaa ihmisiä ja ihmisoikeuspuolustajia kohtaan. Näihin vääryyksiin syyllistyvät yritykset on saatava vastuuseen. Tällä hetkellä sääntelyssä on aukkoja, jotka johtuvat osittain siitä, että yritykset toimivat kansainvälisesti, mutta niitä sääntelevät lait ovat kansallisia. Tässä ympäristössä yritykset pystyvät liiaksi ohjaamaan kansainvälistä ja kansallista päätöksentekoa. Valtioidenväliset kauppa- ja investointisopimukset takaavat yrityksille laajat oikeudet, mutta ei ole olemassa vastaavaa kansainvälistä sääntelyä, joka varmistaisi, ettei liiketoiminta vaaranna ihmisoikeuksia tai ympäristöä. Tarvitaan sekä kansainvälistä että kansallista sääntelyä, joka määrittää yritysten vastuun, jotta valtiot viimein täyttäisivät velvollisuutensa suojella ihmisoikeuksia ja ympäristöä.

Työryhmässä tähän mennessä käyty monipuolinen keskustelu osoittaa, että **tarvitsemme kansainvälisen, oikeudellisesti sitovan instrumentin, joka (1) parantaa yksilöiden ja yhteisöjen suojelua väärinkäytöksiltä, jotka liittyvät monikansallisten yritysten ja muiden yhtiöiden toimintaan sekä (2) tarjoaa heille pääsyn oikeussuojakeinojen piiriin.** Työryhmän aiemmissa kokouksissa yhteisöt, asiantuntijat, juristit, aktivistit ja parlamentaarikot ympäri maailmaa ovat keskustelleet valtioiden edustajien kanssa. Kokoukset ovat pohjustaneet yhteisymmärrystä siitä, että sopimus pohjautuu valtioiden ensisijaiselle velvollisuudelle turvata ihmisoikeuksien toteutuminen, myös rajojensa ulkopuolella.

Yhä useammat kansalaisjärjestöt ja liikkeet näkevät sopimuksen tärkeäksi sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja ihmisoikeuksien toteutumiselle. Uuden, oikeudellisesti sitovan sopimuksen tulee edistää ihmisoikeuksia ja täydentää olemassa olevia kansainvälisiä instrumentteja. Sitovat velvoitteet ja mekanismi niiden toimeenpanemiseksi on tarpeellinen ja looginen seuraava askel vuosikymmeniä sitten alkaneessa työssä. Sopimuksen tulee asettaa ihmisoikeudet epäreiluissa

kauppa- ja investointisopimuksissa korostettujen yritysten oikeuksien edelle. Sen tulee myös luoda vahva kansainvälinen kehys yritysten oikeudelliselle vastuulle, jotta uhrit saavat oikeutta. Valtioidenvälistä yhteistyötä on vahvistettava, jotta sääntelyn globaaleihin haasteisiin pystytään puuttumaan.

Onnistuminen edellyttää, että työryhmän seuraavassa kokouksessa valtiot (1) neuvottelevat rakentavasti, yhteistyöhaluisesti ja yksityiskohtaisesti sopimuksen laajuudesta ja sisällöstä, (2) omaksuvat osallistavan lähestymistavan, jotta moninaiset kansalaisyhteiskunnan näkemykset pääsevät esiin sekä (3) laativat tiekartan neuvottelujen loppuun saattamiseksi lyhyen ajan sisällä.

Korostamme vahvaa sitoutumistamme prosessiin ja kannustamme kaikki valtioita keskittymään nyt sopimuksen sisällöstä neuvottelemiseen.

Tämä kirje on suomennos kansainvälisestä vetoomuksesta, jonka on tähän päivään mennessä allekirjoittanut lisäksemme 465 kansalaisjärjestöä ympäri maailmaa.¹

Kunnioittavin terveisin,

Lisätietoja:

Lyydia Kilpi, asiantuntija, vero-oikeudenmukaisuus ja yritysvastuu, Kepa ry
lyydia.kilpi@kepa.fi, puh. 050 317 67 38

Tytti Nahi, vaikuttamistyön päällikkö, Reilu Kauppa ry
tytti.nahi@reilukauppa.fi, puh. 040 772 4247

¹ <http://www.treatymovement.com/statement>